

ИСПЛАТА ПЕНЗИЈА И ЗАСТАРЕЛОСТ

Пресудом Европског суда за људска права којом се налаже држави решење проблема тзв. "косовских пензија" не суспендује се примена правила о застарелости потраживања.

Из образложења:

"Тужиоцу је као кориснику старосне пензије обустављена исплата пензије решењем туженог од 4.4.2007. године за период од 10.6.1999. до 15.1.2006. године. Он је поднео тужбу ради исплате по правилима о стицању без основа 7.11.2008. године.

Код таквог чињеничног стања првостепени суд је одбио тужбени захтев у целини са аргументацијом јер је основан приговор застарелости потраживања.

То становиште потврђује и жалбени суд.

Због погрешног правног става да је потраживање застарело у свом утуженом периоду чињенично стање није потпуно и правилно утврђено.

Стечено право на инвалидску пензију представља имовину тужиоца, па је обуставом исплате повређено право на мирно уживање имовине које је гарантовано у члану 1. Протокола 1. Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода (пресуда Европског суда за људска права „Грудић против Србије“ од 17.4.2012. године). Али, иако право на пензију представља имовину, потраживање је новчано и подлеже правилима о застарелости потраживања из члана 372. (повремена потраживања), односно ако се захтев заснива на чињеницама незаконитог или неправилног рада (члан 172. ЗОО у вези члана 35. Устава РС) застарелост наступа по члану 376. ЗОО.

Ако се примене правила о трогодишњем року застарелости нејасни су разлози нижестепених судова зашто је потраживање тужиоца за период од новембра 2005. године до фебруара 2006. године застарело.

Нема услова за преиначење нижестепених пресуда, јер првостепени суд није уопште испитивао да ли су постојали услови за застој потраживања (члан 383. ЗОО) или за прекид застаревања (члан 387. ЗОО); да ли је дужник (тужени) признао дуг; да ли је поверилац не само подношењем тужбе него сваком другом радњом предузетом против дужника пред другим надлежним органом у циљу утврђивања, обезбеђења и остваривања потраживања проузроковао прекид (члан 388. ЗОО).

ЗОО посебно регулише застарелост у погледу периодичних давања (члан 372). Пензија представља периодично давање јер доспева у једнаким временским (месечним) размацима. Законски рок за застарелост ове врсте потраживања износи три године. Када се стекну услови за подношење тужбе ради накнаде штете због незаконитог и неправилног рада државног органа, оштећени има право избора у

погледу врсте тужбе (да ли ће поднети тужбу ради накнаде штете или стицање без основа). Али када се определи за тужбу због стицања без основа не може се користити општим (дужим) роком застарелости из члана 371. ЗОО (десетогодишњи рок), јер је закон одредио рок за повремена потраживања.

Висина потраживања у месечним износима није учињена неспорним, нити је суд утврђивао да ли је тужена поступила по цитираној одлуци Европског суда за људска права и исплатила спорне суме у мирном поступку.

Неосновани су ревизијски наводи да постоје услови за преиначење нижестепених пресуда због садржине цитиране пресуде Европског суда за људска права. Суд држави налаже да подносиоцу представке исплати материјалну штету у висини доспелих потраживања, али не суспендује правила о застарелости новчаних потраживања која се примењују у случају када се дужник у судском спору на њих позове, односно када приговор застарелости истакне. Само право на пензију не застарева, али појединачни оброци као периодично потраживање застаревају по правилима садржаним у члану 372. ЗОО".

(Сентенца из решења Врховног касационог суда Рев 862/2015 од 24.2.2016. године, утврђена на седници Грађанског одељења 31.5.2016. године)